

THEOLOGORVM
VENETORVM

IOAN. MARSILII,

PAVLI VENETI,

FR. FVLGENTII,

*Ad Excommunicationis, Citationis, &
Monitionis Romana; Sententiam
in ipsos latam*

RESPONSIO.

VENETIIS,

Apud ROBERTVM MEIETTI.

M. DC. LXXIII.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1912 MAR 27 1912
THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

IOANNES MARSILIVS
Presbyter Neapolitanus Sacrae
Theologiae Doctor.

CATHOLICAE VERITATIS
audienda studiosis S.

VERBUM Dei non est
alligatum, inquit Paulus
2. ad Tim. 2. Idcirco vo-
bis (Catholicae Veritatis
Studioſi) per me nota fieri his lite-
ris nonnulla oportet, quæ ſi nunc
diſſimularem, poſtea ſine fructu di-
cerem cum Propheta Pſalm. 31. quo-
niam tacui inueterauerunt oſſa mea,
ab illis, qui vt Paulo V. R. Pontifici
rem gratiam facerent Venetam
Chriſtianiſſimam, atque à ſuo exor-
tu ſemper Catholicam Rempubli-

A 2 cam

4 D. IOAN. MARSILIVS
cam suis scriptis hætenus persecuti
sunt. Multi libelli partim tacitis,
partim eimentitis, partim propriis
præpositis nominibus in lucem edi-
ti fuerunt. In quibus plerique Viri
Docti, atque Catholici præter mul-
tas Propositiones suspectas de hære-
si, erroneas, temerarias, scandalo-
sas, seditiosas, calumniosas, de iure,
& de facto manifesto falsas, nonnul-
las etiam Hæreticas: quarum oppo-
sitæ expressè leguntur in Sacra Scri-
ptura ab ipsis auctoribus minus for-
tasse consideratè prolatas fuisse ani-
maduerterunt, inter quas præcipuè
sequentes numerantur.

Prima est: *Principes seculares nul-
lam habere potestatem supra clericos
habitantes in suis Dominiis neque de
iure diuino, neque de iure humano.*
Hæc propositio habetur in Respon-
sione Bellarm. ad Octo Propositio-
nes.

ad Cathol. Verit. STUDIOSOS. 5
nes. propositione 1. §.1. & clarius in
Responsione ad oppositiones R. P.
M. Pàuli §. 3. Cuius opposita est illa
prima Petri. cap. 2. qui cum illos ad
quos scribebat appellasset *gentem
sanctam, & regale Sacerdotium*, sic
concludit: *Subiecti igitur estote omni
humanae creaturae propter Deum, siue
Regi quasi præcellenti, siue Ducibus
tanquam à Deo missis ad vindictam
malefactorum, laudem vero bonorum,
quia sic est voluntas Dei.* Vbi expre-
sè loquitur de subiectione in Iudi-
ciis, quam subiectionem dicit esse
ex voluntate Dei, ac proinde de iu-
re diuino. Est etiam manifestè con-
tra Paulum ad Romanos cap. 13. *Om-
nis anima potestatibus sublimioribus
subdita sit.* vbi cum *omnem* dicit, ne-
minem excipit. & loquitur literaliter
de Principibus secularibus con-
tra Hæresim modernam Anabapti-
starum,

cam suis scriptis hætenus persecuti sunt. Multi libelli partim tacitis, partim ementitis ; partim propriis præpositis nominibus in lucem editi fuerunt. In quibus plerique Viri Docti, atque Catholici præter multas Propositiones suspectas de hæresi, erroneas, temerarias, scandalosas, seditiosas, calumniosas, de iure, & de facto manifesto falsas, nonnullas etiam Hæreticas : quarum oppositæ expressè leguntur in Sacra Scriptura ab ipsis auctoribus minus fortasse consideratè prolatas fuisse animaduerterunt, inter quas præcipuè sequentes numerantur.

Prima est : *Principes seculares nullam habere potestatem supra clericos habitantes in suis Dominiis neque de iure diuino, neque de iure humano.* Hæc propositio habetur in Responsione Bellarm. ad Octo Propositiones.

ad Cathol. Verit. STUDIOſOS. 5
nes. proſitione 1. §.1. & clarius in
Reſponſione ad oppoſitiones R. P.
M. Pãuli §. 3. Cuius oppoſita eſt illa
prima Petri. cap. 2. qui cum illos ad
quos ſcribebat appellaret *gentem
ſanctam, & regale Sacerdotium*, ſic
concludit: *Subiecti igitur eſtote omni
humane creature propter Deum, ſive
Regi quaſi præcellenti, ſive Ducibus
tanquam à Deo miſſis ad vindictam
malefactorum, laudem vero bonorum,
quia ſic eſt voluntas Dei.* Vbi expreſ-
ſè loquitur de ſubiectione in Iudi-
ciis, quam ſubiectionem dicit eſſe
ex voluntate Dei, ac proinde de iu-
re diuino. Eſt etiam manifeſtè con-
tra Paulum ad Romanos cap. 13. *Om-
nis anima poteſtatibus ſublimioribus
ſubdita ſit.* vbi cum *omnem* dicit, ne-
minem excipit. & loquitur literaliter
de Principibus ſecularibus con-
tra Hæreſim modernam Anabapti-
ſtarum,

6 D. IOAN. MARSILIUS
starum, quæ iam tum insurgebat,
quæque negat esse ullam potesta-
tem laicam de iure diuino, quæ,
proh dolor, nunc videtur nimium
inualescere.

Secunda est: *Potestatem Principis
super laicos non esse de iure diuino.*
Hæc habetur in Respon. Bellarmini,
ad Propos. 5. §. ultimo. Cuius oppo-
sita est Sap. 6. ubi conuertens Sa-
pientia Dei ad reges sermones suos:
*data, inquit, est à Domino Potestas
vobis. Prou. 8. Per me Reges regnant.*
Matth. 22. *Reddite quæ sunt Cesaris
Cesari.* Ad Rom. 13. *omnis potestas est
à Deo.* prima Petri c. 2. *Subiecti estote
omni humane creature propter Deum,
sive regi quasi præcellenti, sive Ducibus
tamquam à Deo missis in vindictam
malorum, laudem vero bonorum, quia
sic est voluntas Dei.*

Tertia est: *Potestatem, quam Chri-
stus*

ad Cathol. Verit. Studiosos. 7

stus Dominus dedit Petro, & successoribus eius tanquam suis Vicariis esse illimitatam, & absolutam. Habetur hæc Propos. in Responsione Bellarmin. ad propos. 4. §. 1. Cuius oppositæ sunt omnes illæ in quibus est ipsius potestatis limitatio: videlicet: Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci ita & vos faciatis, Io. 13. Reges gentium dominantur eorum: vos autem non sic. Lucæ 22. Sicut misit me pater, & ego mitto vos. Io. 20. Non est discipulus super magistrum, Io. 13. præterquam quod est erroneum dicere etiam omnem Christi spirituales potestatem fuisse ab eo, Petro, & successoribus eius communicatam, ut Theologi omnes fatentur.

Quarta est: S. Paulum fuisse Prædicatorem gentium, & non Christi Vicarium. Hæc habetur in libello

A 4 illo

8 D. IOAN. MARSILIVS

illo famoso edito eментito nomine
Io. cuiusdam Philothei Bononiæ in
Typographia Archiepiscopali in
Responsione ad obiectionem XVI.
Cuius opposita est apud ipsummet
Paulum ad Galatas. cap. 2. vbi ratio-
nem reddens cur restiterit in faciem
Petro, eo quod non rectè ambula-
ret in veritatem Euangelij. *Qui in-*
quit, operatus est Petro in Apostolatum
circumcisionis, operatus est & mihi in-
ter gentes. Et in Canone Catholicæ,
& vniuersalis Ecclesiæ: *Vt gregem*
tuum Pastor æterne non deseras, sed
per beatos Apostolos tuos continua
protectione custodias, quos operis tui
Vicarios, eidem contulisti præesse.
Pastores fuerunt enim omnes Apo-
stoli Christi Vicarij æqualis auctori-
tatis, omnes episcopos creauerunt,
omnibus dictum est: *Quacumque*
alligaueritis super terram, erunt
ligata

ad Cathol. Verit. STUDIOSSOS. 9
ligata & in cælis.

Quinta est, *Qui Hostiam à Sacerdote interdicto consecratam adorant esse Idololatrias.* Habetur in multis manuscriptis instructionibus à quibusdam profugis religiosis suis pœnitentibus relictis. Huius opposita expressè est Matth. 26. *Hæc quotiescumque feceritis, facite in meam commemorationem.* non enim ablata potestate Iurisdictionis auferri potest Potestas ordinis per indelebilem characterem impressa, imo neque omnino auferri potest potestas etiã iurisdictionis V. C. in casu necessitatis, licet contrarium habeatur in illa instructione ad populos impressa, sine nomine auctoris, & loci Impressionis, de qua infra.

Has Propositiones, dum ego non tanquam Iudex, neque enim me æstimo supra id quod sum, sed tan-

A 5 quam

IO · D. IOAN. MARSILIVS
quam Catholicus, ac priuatus Do-
ctor, pro Ecclesiæ vtilitate discutio,
& pro defensione Iustissimæ causæ
DD. meorum Venetorum exami-
no, non sapiens plusquam oportet
sapere, sed ad sobrietatem nimi-
rum, vt saltem ab auctoribus ad re-
mouendum scandalum explicentur,
qua in re cum ipsi Pontifici, tum Ec-
clesiæ vniuersæ sine dubio præstatur
obsequium : Scheda tenoris se-
quentis contra me Romæ affixa, &
publicata fuit ad instantiam cuius-
dam Ludouici Boidi fiscalis, vt ipse
se nominat.

De

De Mandato Illuſtriſſimorum & Reuerendiſſimorum DD. Cardinalium contra hereticam prauitatem generalium Inquiſitorum.

Hic denunciatur excommuni-
catus presbyter Ioannes Mar-
filius de Neapoli Venetiis degens
ex aduerso principalis, & declaratur
incidisse, & incurriſſe in poenam ex-
communicationis maioris late ſen-
tentiae, confiscationis omnium, &
ſingulorum bonorum ſuorum mo-
bilium & immobilium, iurium &
actionum praesentium & futurorum,
priuationis omnium, & ſingulorum
beneficiorum Eccleſiaſticorum, pen-
ſionum, officiorum, & dignitatum
quarumcunque, inhabilitatiſque ad
illa & ad alia in futurum obtinenda,
& in alias poenas, & cenſuras Eccle-
ſiaſticas contentas in litteris moni-

torialibus, & citatoriis contra ipsum decretis, exequutis, & in actis iudicialiter reproductis, ob illarum non paritionem. Instante R. D. Ludouico Boido Procuratore fiscali S. Romanæ, & vniuersalis Inquisitionis.

Locus sigilli.

Quintilianus Adrianus Not.

Romæ ex Typographia Vaticana. 1606.

QVam ego appellatam denunciationem, vt legi, statim nullam, atque inualidam esse salua reuerentia, quam Sedi Apostolicæ semper detuli, tenui, atque defendi, quod etiam hoc meo scripto nunc teneo, defendo, vobisque omnibus notum ac manifestum esse vehementer cupio. primo quia de numero Iudicum expresse, ac singillatim non excipitur Cardinalis Bellarminus, qui contra me scripsit, & quem

ad Cathol. Verit. Studiosos. 13

quem contra ego scripsi, scribóque,
qui meus est Publicus, & Notorius
aduersarius: secundo quia cum lite-
ris citatoriis & monitorialibus, de
quibus in ea mentio fit, ob iustissi-
mas causas parere nec debuerim,
nec potuerim, cumque meæ literæ
Protestationis, Excusationis, Peti-
tionis, Oblationis, Professionis fidei,
Dictionis de nullitate, & in casu quo
&c. Appellationis coram Notario,
& Testibus præsentatæ, acceptatæ,
& Romam à Ministris Sancti Officij
Inquisitionis Venetiarum transmis-
sæ, imo typis impressæ, & pro iusti-
tia meæ causæ per multa loca diffu-
sæ fuerint, nihilominus prædicti iu-
dices de illis nulla facta mentione
ad sententiam processerunt, quam
etiam callidè sine nota Diei prola-
tionis ipsius, siue affixionis impres-
ferunt. Quod vt clarius omnibus
constet

constet meas literas, quibus ipsorum literis citatoriis respondi, facta prius occasionis mentione, quare citatus fuerim, hic subiiciam.

Postquam quidam Religiosi qui ob interdictum à Paulo Quinto Romano Pontifice, contra Remp. Venetam publicatum, quamvis nullum, & Matricis Ecclesiæ exemplum non sequentes, sicut ipsis à Sacris Canonibus præscribitur, Venetiis discesserunt, atque alij ex ipsis tanquam seditiosi, & Reipublicæ perniciosi dimissi cum custodiis fuerunt. Quædam Instructio directa ad Populos Status Veneti, qui interdictum tanquam nullum non obseruabant, typisque mandata per templa, & publicas vias disseminata fuit, sine nomine auctoris, & loci impressionis ab iis sine dubio transmissa, qui Ecclesiæ causam tueri se falso gloriantur,

ad Cathol. Verit. STVDIOSOS. 15
gloriantur, qui libellus manifestam
hæresim continet, vt ipsi etiam ad-
uersarij confitentur, cum ergo pri-
mum visus fuit, vt obuiam tanto ire-
tur malo, Quædam Propositiones,
quæ octo dicuntur Catholicam con-
tinentes doctrinam ex aduerso im-
pressæ visæ sunt sine nomine aucto-
ris, & loci impressionis ad exem-
plum iam dictæ instructionis. Has
mihi Romæ tribui à quibusdam Car-
dinalibus per viros fide dignos lit-
teris admonitus fui, & nisi illas re-
tractarem, vel me excusarem, fore,
vt breui grauissimis pœnis, illi qui
apud Pontificem ipsius vindices iu-
re, siue iniuria videri volunt, me
persequerentur, quas vt euitarem,
cum iam conceptam opinionem ex
animis hominum aliter non possem
euellere, dictas Propositiones, iusto
volumine aduersus Cardinalem Bel-
larminum

16 D. IOAN. MARSILIUS
larminum Catholicis auctoritati-
bus, rationibusque defendi, quam
etiam Defensionem Sanctæ Eccle-
siæ Catholicæ, quæ errare non po-
test, iudicio subieci, interim Romam
super generalia citatus fui ad Res-
pondendum de fide, cui ego cita-
tioni, cum in nullo mea me conscien-
tia remorderet sequentibus litteris
Protestatoriis, &c. respondi.

*Pro D. Ioan. Marsilio Presbytero Nea-
politano Sacræ Theologiæ
Doctore.*

COram vobis Reuerendo P. In-
quisitore Generali Venetia-
rum comparuit Dominus Ioannes
Marsilius Presbyter Neapolitanus
Sacræ Theologiæ Doctor, & expo-
suit qualiter ad eius notitiam perue-
nit: quod Romæ affixæ fuerint, &
publicatæ quædam literæ citatoriæ,
siue

ad Cathol. Verit. STUDIOſOS. 17

ſiue monitoriæ, in quibus ad inſtan-
tiam Reuerendi D. Ludouici Boidi
I. V. D. Sanctæ Romanæ & Vniuer-
ſalis Inquiſitionis Procuratoris fiſca-
lis, tanquam per edictum publicum
ab Illuſtriſſimis, & Reuerendiſſimis
DD. Cardinalibus Generalibus In-
quiſitoribus, ipſe comparens citatus
fuit, attento quod iudicialiter con-
ſtaret ad præſatum comparentem
non patere tutum acceſſum, & no-
torium eſſet in eius propria perſona
litteras eiufmodi citatorias, ac moni-
toriales exequi non poſſe, ad perſo-
naliter comparendum in Romana
Curia in Officio Sanctæ Inquiſitio-
nis, & reſpondendum coram ipſis,
vel eorum commiſſario generali de
fide, ac ſe expurgandum ab obiectis
de quibus in proceſſu ſub pœnis, vt
in præſatis literis continetur ad quas
&c. Cui citationi cum ipſe compa-

rens parere nullo modo possit, cum ipse ab hac Ciuitate Venetiarum, sub poena capitis discedere non valeat, neque illi ad Romanam Curiam pateat tutus accessus, neque per interiacentia loca securus transitus, ac præterea notorium sit, quod coram suspectis iudicibus citatur, attento quod notorium apud omnes est, quod ipse comparens sumptuliter defendendam quandam Epistolam continentem octo propositiones in materia Censurarum à Sanctitate sua contra Venetam Rempublicam fulminatarum, quæ à præfatis Illustrissimis Dominis prohibitæ fuerunt, & contra quas Illustrissimus Dominus Cardinalis Belarminus integrum edidit tractatum, quam ob rem valde eidem comparenti Iudices præfati, salua semper in omnibus illorum reuerentia

ad Cathol. Verit. STVDIOSOS. 19
rentia suspecti redduntur, cumque
in Ciuitate Venetiarum adsit Sancti
Officij Inquisitionis Tribunal, in
quo ter in Hebdomada illius offi-
ciales conueniunt, resident, & ius
dicunt, quod etiam consuevit à tem-
pore suæ Institutionis, vsque in præ-
sens causas fidei cuiuscumque gene-
ris tractare, in illis procedere, &
etiam per definitiuam sententiam
terminare, neque vnquam ad hanc
ciuitatem, vllæ citatoriæ, aut moni-
toriales literæ contra qua suis perso-
nas ab Officio Sanctæ Inquisitionis
Romanæ consueuerunt decerni, sed
omnes eiusmodi causæ in eo Tribu-
nali iudicantur, vnde nulla apparen-
te causa propter quam præfatus
comparens extra hanc ciuitatem
debeat citari merito illius suspicio
augetur: Quibus stantibus prout
stant, & ipse comparens quatenus
opus

opus sit legitimè probare se offert, protestatur coram vobis, quod paratus est quodlibet iudicium fidei in hac ciuitate subire, & ab omnibus sibi obiectis se expurgare, & si quando poterit secure ex hac ciuitate & Dominio exire, paratus est ad quæcumque loca sibi non suspecta, & coram non suspectis iudicibus comparere, & fidei suæ rationem reddere, protestans pariter, quod semper tenuit, ac in præsentiarum tenet Sanctam Fidem Catholicam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, quæ continetur in professione Fidei Sanctæ Memoræ Pij IV. quam sæpe emisit, & paratus est vsque ad effusionem sanguinis confiteri. Quapropter ad nullos actus contra ipsum in Romana Curia, aut in ipso Sanctæ Inquisitionis Romanæ Officio de iure deueniri posse. Protestans de nullitate
omnium,

omnium, & singulorum, quæ in eius
absentia, stantibus præfatis legiti-
mis impedimentis, agentur, aut tra-
ctabuntur, saluis omnibus aliis ratio-
nibus, & iuribus sibi in præmissis, &
in aliis quomodolibet competentibus,
& nihilominus si quidquam
contra huiusmodi suam protestatio-
nem attentatum fuerit ex nunc, pro-
ut ex tunc de iniustitia, & de graua-
mine, & de illorum nullitate pro-
testatur, ac ab eis, & ab illorum quo-
cumque ex nunc pro ut ex tunc, pro-
uocat, de nullitate dicit, & appellat
ad illum siue ad illos ad quem, vel
ad quos, ac ex nunc pro ut ex tunc
Apostolos petit, non se astringens,
&c.

Præsen-

*Præsentata, & Accepta in tribunali
Sanctæ Inquisitionis Venetiæ, ut
statim Romam transmitteretur intra
tempus in monitorio præfixum coram
Notario, & Testibus ut in actis die
9. Septembris 1606.*

QUibus non obstantibus, immo
neque ipsarum vlla mentione
facta, supra posita denunciatio con-
tra me publicata fuit, qua declaratus
sum in excommunicationem maio-
rem latæ sententiæ, atque alias pœ-
nas, ut ibi, &c. incurrisse, tantum ob
non paritionem, planè (quod salua
reuerentia dictum sit) contra omnia
iura Diuina, atque humana: nam
quis cum euidenti, certoque pericu-
lo mortis parere tenetur literis cita-
toriis ad respondendum 'de fide?'
Quis trahi potest extra tribunal lo-
ci, in quo habitat, in prima instantia,
Romam,

Romam, cum alibi fieri id commode poſſit, & præcipuè Venetiis, cum ſecundum concordata cauſæ Sanctæ Inquiſitionis, eorum qui Venetiis degunt debeant Venetiis agi, & terminari? Quis poteſt dici non paruiffe, qui de factò fidei profeſſionem fecit, pro qua facienda Romam citatus fuit? Quæ cum ita ſint, Primo Deum Optimum Maximum, cuius cauſam defendi deprecor, vt Eccleſiæ ſuæ, promptis remediis ſuccurrat. Deinde eos quorum intereſt obteſtor, vt omnes ſimul congregentur in vnum, haſque controuerſias de meo, & tuo, quæ inter Eccleſiaſticos, & Laicos per ſæpe magno cum Eccleſiæ detrimento, & ſcandalo oriuntur aliqua ratione diſſoluant: vt tandem ſpiritualia à ſpiritualibus, temporalia à temporalibus, magiſtratibus adminiſtrentur,

amora

amota Babylonica confusione. Denique omnes Christi fideles obsecro, vt causa mea cognita considerent, an iugum nostrum factum sit importabile magis illo, de quo dixit Petrus, quod neque nos, neque Patres nostri portare potuimus. Et nihilominus me in Catholicorum scriptorum numero, atque adcò in Ecclesiæ communionem retineant, qui pro veritate tuenda, hæc patior, cum certus sim, cum Apostolo, quod nemo sit, qui possit me separare à charitate Christi, & Ecclesiæ nisi prius ipse me separauero, quod certe non effeci, sic me Deus adiuuet, & Sancta Dei Evangelia.

Contra veros Proteruos has duas conclusiones in loco tuto defendendas suscipio.

Si quis dixerit aliquem posse à Christo aut à Catholicæ Ecclesiæ commu-

ad Cathol. Verit. STVDIOSOS. 25
communione separari, nisi prius ipse
se separauerit : Est Hæreticus.

Si quis dixerit, aliquem sine sua
culpa excommunicatum ob hoc
tantum, quia non auditur Pontifex,
vel eius ministri non audiuntur, cum
audiri, nec possunt, nec debent, ve-
rè, & validè excommunicatum esse:
Est hæreticus, ac proinde ipse est
excommunicatus.

Ego Ioan. Marsilius.

B

Amplissi-

Amplissimis, ac Reuerendiss. DD.

S.R.E. CARDINALIBVS,
PINELLO, ASCVLANO,

Sanctæ Cecilix, de Ciury, Blanchetto, Arigonio, Bellarmino, Zapata, de Bubalis, Monopolitano Nuncupatis Generalibus Inquisitoribus.

Amplissimi & Reuerendissimi DD.

COram vobis, Ego Frater Paulus Venetus Ordinis Seruorum compareo per has litteras, ac humillimè & subiectissimè deprecor vt ad examen reuocatis iis, quæ contra me in congregationibus vestris acta sunt, has meas exceptiones contra illa recipere, & admittere non dedignemini. Etenim sub die
20. Septem-

20. Septembris in congregatione vestra decretum fuit, ne diuulgaretur, aut legeretur, vel retineretur à quoquam libellus Italico sermone à me compositus, cui titulus est, *Considerationi sopra le Censure della Santità di Papa Paolo Quinto, contra la Serenissima Republica di Venetia, nec non alius cui titulus, Apologia per le Oppositioni dell' Illustrissimo, & Reuerendissimo Signor Cardinal Bellarmino alli trattati, & resolutioni di Gio. Gerson, sopra la validità delle scomuniche, ac alius à me cum aliis sex inscriptus, Trattato dell' Interdetto della Santità di Papa Paolo Quinto, cum nonnullis aliis eiusdem argumenti ab aliis compositis, & etiam cum omnibus componendis, tanquam in illis plurima, temeraria, calumniosa, scandalosa, seditiosa, schismatica, erronea, &*

28 FR. PAVLVS VENETVS
hæretica, respectiue deprehende-
rentur.

Deinde verò die 30. mensis Octo-
bris decreta fuit contra me citatio
per edictum in Romana Curia affi-
gendum sub excommunicationis la-
tæ sententiæ pœna, necnon & per-
petuæ infamiæ, ac priuationis om-
nium, & singulorum officiorum, &
dignitatum, ac aliis pœnis per ca-
nonicas constitutiones inflictis, &
arbitrio vestro imponendis vt intra
terminum 24. dierum per me ipsum,
& non per procuratorem compa-
ream ad respondendum de fide, &
me ab omnibus expurgandum. Cum
fide dignorum, iuridica attestatio-
ne, ac aliis documentis constare af-
fereretur, tutum accessum ad me
non patere. prout in præfatis decre-
tis, seu edictis impressis plenius, ac
latius contineri dicitur, ad quæ &c.

Et

Et quidem Amplissimi DD. ego iuxta Sancti Petri praeceptum semper paratus fui, cuique poscenti rationem reddere de ea, qua viuo fide, & spe, ac fidei iudicium publicum in Ecclesia maximè salutare, ac necessarium esse constanter affirmo, ne omni vento doctrinae circumferamur, & ne ab iis, quibus quaestus est pietas, incauti deciperemur. Verum sicut huius Sacrae & Sanctae rei vsus est apprimè salutaris, ita inter omnia abusus est maximè pestilens, ac perniciosus, dum innocentibus eo prae-textu contra omnia diuina, & humana iura quandoque inuidia concitatur, & indefensi odiis onerantur, & opprimuntur, & sana doctrina profligatur qua mundus, & Respublicae, iuxta Euangelica & Apostolica instituta, reguntur, & constant: Ego sanè nihil magis opto,

& cupio, quam vobis omnem obedientiam, & subiectionem præstare, & fidei meæ rationem reddere, neque enim lucem fugio, vt qui doctrinæ Catholicæ innixus (provt Dominus præcepit) Cæsari, quæ Cæsaris sunt, & Deo, quæ Dei sunt, reddidi. Verum ea est temporum conditio, vt huc vsque multa euenerint, quibus exploratum omnibus reddatur, me à citatione, & mandato vestro excusari.

Cum enim nullo seruato iuris ordine, libelli præfati auctoribus inauditis, interdicti, & prohibiti fuerint, nec ex illis excerptæ sint & signatæ, ac censuris propriis per singulas notatæ sententiæ, & propositiones vt cuiusmodi essent, & viderentur, manifestum per singulas fieret, quemadmodum olim, & in Constantiensi Concilio præsertim, fieri mos obtinuerat,

nuerat, sed, & nouo, & inaudito more, artificiosaque oratione, in illis contineri plurima temeraria, calumniosa, scandalosa, seditiosa, schismatica, hæretica respectiue pronuntiatum fuerit: ita vt ob orationis obscuritatem, & aduerbij internun-
natam limitationem non appareat, an illis nominibus omnibus, omnes libelli prædicti damnati fuerint, vel quo nomine quilibet dignus censeatur, atque eius rei gratia id factum fuerit, vt quodcumque, & quicquid libitum fuerit, & futurorum negotiorum rationes suascent, de illis dicere liberum, & integrum reseruaretur, neque interim sua auctoribus defensio occurrere posset. Cumque etiam de toto argumento eodem conscribendi libri omnes iura, & rationes Reipublicæ Venetæ complexuri, iam damnati fuerint,

finis cuicunque prætenſæ liti contra quemlibet eorum iurium, & rationum enarratorem, & aſſertorem impoſitus fuit. Quapropter Ampliſſimi Domini cum iam ſententia (licet ambigua, & innumerabilibus modis explicanda) de libellis per me compoſitis pronunciata ſit, poſt tantum præiudicium mihi inaudito illatum, nunc contra me iudicium aliud tanquam reintegra conſtitui, & me in illud vocari, & poſt pronunciata ſententiam citari, nullo iure decet.

Neque præterea eſt quod ego poſſum iudicium ſincerum arbitrari, cum inter alios ſedeat iudex Ampliſſimus Dominus Cardinalis Bellarminus, qui in libello, cui titulum fecit Italicum, *Riſpoſta del Cardinal Bellarmino al trattato de i ſette Theologi di Venetia, ſopra l'Interdetto della*

la

la Santità di Nostro Signor Papa Paolo Quinto, & alle Oppositioni di Fra Paolo Servita contra la prima Scrittura dell' istesso Cardinale, se maximam iniuriam à me accepisse ex præfata Apologia apertè profitetur, & cum sibi obiecta minimè diluat, maledictorum aceruum in me cumulat, & vndique vindictam spirat, atque eam ob rem ab instituendo contra me iudicio, vel ab interueniendo (tanquam iudex) in instituto abstinere debuisset, vel Dei timore, & propria conscientia deterrente, vel saltem ne cuiquam scandalo propterea esset.

Accedit quod cum iam promulgatæ fuerint sententiæ, & censuræ contra Serenissimum Principem, Senatum, & Rempublicam Venetam, & contra illorum fautores, adherentes, & consultores, quibus ego

34 FR. PAVLVS VENETVS
ex obedientia, & cum benedictione R. Patris Prioris Generalis mei Ordinis Seruorum: pro Theologo, & Ecclesiastici Iuris Consulto inferuio, infensum in me animum, sicut alij dissimulare non possunt: ita ego non perhorrescere nequeo. Quæ cum omnibus pateant longiori enarratione non fuerant explicanda.

Cum vero fide dignorum (vt asseritur) testimonio, ac alijs documentis vobis constet, ad me, pro exequenda citatione personali, non dari tutum accessum, iisdem etiam, mihi ad vos accessum esse minus tutum, & intutissimum, multo clarius constare oportet: quamobrem & me onere, id vobis probandi, quod omnino facturus eram, subleuastis, si enim vobis potentissimis viris, vel vnius citationis exequenda facultas non suppetit, mihi omnium

nium minimo, & vestra, ac vestrorum communione absente tutus erit per vestros transitus, tutus erit ad vos accessus?

Nec in postremis ponendum est quod Serenissimi Principis interdicto discessus ex hoc Dominio Ecclesiasticis prohibitus est, cui in primis mihi obedire oportet, tum ob communes cum omnibus rationes, tum quia spiritali seruitio Reipublicæ regulari, ac legitima obedientia adiuncto non modo à Dominio, sed neque Ciuitate (nisi impetrata facultate) discedere licet.

Quod ad me attinet, Amplissimi Domini, paratus sum cuicumque fidei meæ rationem reddere, & quibuscumque iudicibus non suspectis respondere, atque ad quæcunque situta loca propterea proficisci.

Quæ cum ita habeant, vos per

Amplissimis, ac Reuerendiss. DD.

S.R.E. CARDINALIBVS,
PINELLO, ASCVLANO,

Sanctæ Cecilix, de Ciury, Blanchetto, Arigonio, Bellarmino, Zappatæ, de Bubalis, Monopolitano Nuncupatis Generalibus Inquisitoribus.

Amplissimi & Reuerendissimi DD.

COram vobis, Ego Frater Paulus Venetus Ordinis Seruorum compareo per has litteras, ac humillimè & subiectissimè deprecor vt ad examen reuocatis iis, quæ contra me in congregationibus vestris acta sunt, has meas exceptiones contra illa recipere, & admittere non dedignemini. Etenim sub die
20. Septem-

20. Septembris in congregatione vestra decretum fuit, ne divulgaretur, aut legeretur, vel retineretur à quoquam libellus Italico sermone à me compositus, cui titulus est, *Considerationi sopra le Censure della Santità di Papa Paolo Quinto, contra la Serenissima Republica di Venetia*, nec non alius cui titulus, *Apologia per le Oppositioni dell' Illustrissimo, & Reverendissimo Signor Cardinal Bellarmino alli trattati, & resolutioni di Gio. Gerson, sopra la validità delle scomuniche*, ac alius à me cum aliis sex inscriptus, *Trattato dell' Interdetto della Santità di Papa Paolo Quinto*, cum nonnullis aliis eiusdem argumenti ab aliis compositis, & etiam cum omnibus componendis, tanquam in illis plurima, temeraria, calumniosa, scandalosa, feditiosa, schismatica, erronea, &

28 FR. PAVLVS VENETVS
hæretica, respectiue deprehenderentur.

Deinde verò die 30. mensis Octobris decreta fuit contra me citatio per edictum in Romana Curia affigendum sub excommunicationis lætæ sententiæ pœna, necnon & perpetuæ infamiæ, ac priuationis omnium, & singulorum officiorum, & dignitatum, ac aliis pœnis per canonicas constitutiones inflictis, & arbitrio vestro imponendis vt intra terminum 24. dierum per me ipsum, & non per procuratorem compaream ad respondendum de fide, & me ab omnibus expurgandum. Cum fide dignorum, iuridica attestatio-
ne, ac aliis documentis constare assereretur, tutum accessum ad me non patere. prout in præfatis decretis, seu edictis impressis plenius, ac latius contineri dicitur, ad quæ &c.
Et

Et quidem Amplissimi DD. ego iuxta Sancti Petri præceptum semper paratus fui, cuique poscenti rationem reddere de ea, qua viuo fide, & spe, ac fidei iudicium publicum in Ecclesia maximè salutare, ac necessarium esse constanter affirmo, ne omni vento doctrinæ circumferamur, & ne ab iis, quibus quæstus est pietas, incauti deciperemur. Verum sicut huius Sacræ & Sanctæ rei vsus est apprimè salutaris, ita inter omnia abusus est maximè pestilens, ac perniciosus, dum innocentibus eo prætextu contra omnia diuina, & humana iura quandoque inuidia concitatur, & indefensi odiis onerantur, & opprimuntur, & sana doctrina profligatur qua mundus, & Respublicæ, iuxta Euangelica & Apostolica instituta, reguntur, & constant. Ego sanè nihil magis opto,

B ; &

& cupio, quam vobis omnem obedientiam, & subiectionem præstare, & fidei meæ rationem reddere, neque enim lucem fugio, vt qui doctrinæ Catholicæ innixus (provt Dominus præcepit) Cæsari, quæ Cæsaris sunt, & Deo, quæ Dei sunt, reddidi. Verum ea est temporum conditio, vt huc vsque multa euenerint, quibus exploratum omnibus reddatur, me à citatione, & mandato vestro excusari.

Cum enim nullo seruato iuris ordine, libelli præfati auctoribus inauditis, interdicti, & prohibiti fuerint, nec ex illis excerptæ sint & signatæ, ac censuris propriis per singulas notatæ sententiæ, & propositiones vt cuiusmodi essent, & viderentur, manifestum per singulas fieret, quemadmodum olim, & in Constantiensi Concilio præsertim, fieri mos obtinuerat,

ad DD. INQUISIT. GENER. Si
nuerat, sed, & nouo, & inaudito
more, artificiosaque oratione, in illis
contineri plurima teineraria, cal-
umniosa, scandalosa, seditiosa, schis-
matica, hæretica respectiue pronun-
ciatum fuerit: ita vt ob orationis
obscuritatem, & aduerbij internu-
natam limitationem non appareat,
an illis nominibus omnibus, omnes
libelli prædicti damnati fuerint, vel
quo nomine quilibet dignus cen-
seatur, atque eius rei gratia id fa-
ctuū fuerit, vt quodocumque, &
quicquid libitum fuerit, & futuro-
rum negotiorum rationes suaserint,
de illis dicere liberum, & integrum
reseruaretur, neque interim sua au-
ctoribus defensio occurrere posset.
Cumque etiam de toto argumento
eodem conscribendi libri omnes iu-
ra, & rationes Reipublicæ Venetæ
complexuri, iam damnati fuerint,

finis cuiusque prætenſæ liti contra quemlibet eorum iurium; & rationum enarratorem, & aſſertorem impoſitus fuit. Quapropter Ampliſſimi Domini cum iam ſententia (licet ambigua, & innumerabilibus modis explicanda) de libellis per me compoſitis pronunciata ſit; poſt tantum præiudicium mihi inaudito illatum, nunc contra me iudicium aliud tanquam reintegra conſtitui, & me in illud vocari, & poſt pronunciata ſententiam citari, nullo iure decet.

Neque præterea eſt quod ego poſſum iudicium ſincerum arbitrari, cum inter alios ſedeat iudex Ampliſſimus Dominus Cardinalis Bellarminus, qui in libello, cui titulum fecit Italicum, *Riſpoſta del Cardinal Bellarmino al trattato de i ſette Theologi di Venetia, ſopra l'Interdetto della*

la Santità di Nostro Signor Papa Paolo Quinto, & alle Oppositioni di Fra Paolo Servita contra la prima Scrittura dell' istesso Cardinale, se maximam iniuriam à me accepisse ex præfata Apologia apertè profitetur, & cum sibi obiecta minimè diluat, maledictorum aceruum in me cumulat, & vndique vindictam spirat, atque eam ob rem ab instituendo contra me iudicio, vel ab interueniendo (tanquam iudex) in instituto abstinere debuisset, vel Dei timore, & propria conscientia deterrente, vel saltem ne cuiquam scandalo propterea esset.

Accedit quod cum iam promulgatæ fuerint sententiæ, & censuræ contra Serenissimum Principem, Senatum, & Rempublicam Venetam, & contra illorum fautores, adhaerentes, & consultores, quibus ego

34 FR. PAVLVS VENETVS
ex obedientia, & cum benedictione R. Patris Prioris Generalis mei Ordinis Seruorum: pro Theologo, & Ecclesiastici Iuris Consulto inferuio, infensum in me animum, sicut alij dissimulare non possunt: ita ego non perhorrescere nequeo. Quæ cum omnibus pateant longiori enarratione non fuerant explicanda.

Cum vero fide dignorum (vt asseritur) testimonio, ac alijs documentis vobis constet, ad me, pro exequenda citatione personali, non dari tutum accessum, iisdem etiam, mihi ad vos accessum esse minus tutum, & intutissimum, multo clarius constare oportet: quamobrem & me onere, id vobis probandi, quod omnino facturus eram, subleuastis, si enim vobis potentissimis viris, vel vnius citationis exequendæ facultas non suppetit, mihi om-
nium

nium minimo, & vestra, ac vestrorum communione absente tutus erit per vestros transitus, tutus erit ad vos accessus?

Nec in postremis ponendum est quod Serenissimi Principis interdicto discessus ex hoc Dominio Ecclesiasticis prohibitus est, cui in primis mihi obedire oportet, tum ob communes cum omnibus rationes, tum quia spiritali seruitio Reipublicæ regulari, ac legitima obedientia adiuncto non modo à Dominio, sed neque Ciuitate (nisi impetrata facultate) discedere licet.

Quod ad me attinet, Amplissimi Domini, paratus sum cuiusque fidei meæ rationem reddere, & quibuscumque iudicibus non suspectis respondere, atque ad quaecumque loca propterea proficisci.

Quæ cum ita habeant, vos per
B 6 aduen-

aduentum maximi, & tremendi iudicis, (apud quem personarum acceptio nulla erit) obtestor, ne in vermem, aut canem mortuum persecutionem intentetis, sed (provt ius exigere constat) exceptiones meas contra iudicium, iudices, & locum admittatis, & de iure factas pronuncietis. Quod si aliter à vobis factum fuerit, coram Deo, & Sancta Ecclesia de nullitate vestri Decreti, & vltioris cuiuscunque processus dico, & Diuinæ protectioni me committo, & curam mei in illius maiestatem coniicio: quod si à vestra communione (provt comminamini vos facturos) separatus fuero contra omnem diuini, ac humani iuris dispositionem, Deo adiuuante, & quo animo ferre paratus sum, certus cùm Gelasio, quod apud Deum, & eius Ecclesiam neminem grauare potest

potest iniqua sententia. Commi-
nata infamiae perpetuae poena minus
concutior, dicam cum Sanctissimo
viro. Senti de Augustino quicquid
libet, sola me in oculis Dei con-
scientia non accuset: monuit olim
Sanctus Petrus, nemo vestrum pa-
tiatur, ut homicida, aut fur, aut ma-
ledicus, aut alienorum appetitor, si
autem ut Christianus non erubescat.
Maximè cum Sanctis Apostolis gau-
debo, si pro Christi, & Sancti Apo-
stoli Pauli doctrina contumeliam
patiar. Sed quod pro exponendis,
ac defendendis iuribus Catholicæ,
ac Potentissimæ, & toti orbi vene-
randæ Reipublicæ infamia notan-
dus sim, non erubesco. verum quod
etiam pro defendenda memoria, &
fama Ioannis Gersonis Christianissi-
mi Doctoris, & Excellentis doctri-
næ, ac pietatis viri, & de Romana
Ecclesia

Ecclesia optimè meriti, infamiam
 sim passurus, libens sustinebo. Euan-
 gelicæ & Apostolicæ doctrinæ pu-
 ritate, ac tantæ Reipublicæ clarita-
 te, & piissimî doctoris celebritate
 iniustæ, ac immeritæ infamiae no-
 tam delendam fore confidens. Pœ-
 nas vero priuationis officiorum, &
 dignitatum, quas vltra excommu-
 nicationem comminamini, nihil
 moror. Nulla officia, nullas digni-
 tates, aut volo, aut etiam oblatas
 sum recepturus, In qua vocatione
 me Deus constituit, diuino seruitio
 incumbere decretum est, huiusmo-
 di illi, qui eas pœnas putant, com-
 moucantur, Ego maximum puto of-
 ficiū, maximam dignitatem in
 hoc humili, & infimo gradu perpe-
 tuo viuere.

Interim vero cū ob præfatas, &
 alias opportuno tempore, ac loco
 allegandas.

allegandas causas ad vos venire ad reddendam verbis rationem fidei minimè possim per opera ante acta, & per agenda in posterum integram rationem reddidi, ac reddam, eamque obseruantiam, obedientiam, ac fidem, quam ante (præsertim tot annis, quibus Romæ versatus sum) vobis detuli, integram seruabo, sperans Deum mihi opportunitatem, spatium, & causam oblaturum, vt innocentiam meam vobis, & vniuerso orbi comprobem, ac tempore illi accepto me exauditurum, & interin facturum cum tentatione prouentum, vt sustinere possim. At vos obnixè deprecor, ac per Christi Domini aduentum, & vestrum officium, & in Dei Ecclesia locum obtestor, si quas sententias, & propositiones in scriptis meis reprehendendas duxistis (cum ex ambiguis prioris

40 FR. PAUL. VEN. ad DD. IN Q.
prioris edicti verbis id coniici ne-
queat) illas excerpti, & suis nomini-
bus notari, iubeatis, vt ego vel iudi-
cio vestro, cui semper maximè de-
feram, adhærens, illas si minus cla-
ræ fuerint, exponam, vel ampliori-
bus rationibus, & argumentis com-
muniam. Interim enim dum cum
aliis aliorum scriptis, & sine speciali
expressione, & cum ambiguo ad-
uerbio damnantur, nihil reprehensionem
dignum in illis inueniri ob-
testor.

*Venetiis ex Conuentu Seruorum.
Die 25. Nouembris 1606.*

FR A-

FRATER FVLGENTIVS
 Natione Italus, Patria Venetus,
 Gente Manfredus, Fide
 Christianus Catholicus,

*Religione Obseruans Franciscanus
 Ordine Sacerdos, professione Sacer
 Theologus, officio Prædicator veridicus,
 & vera Euangelica doctrina propugnator
 acerrimus, atque Apostolica
 vitæ sectator humillimus.*

Reuerendissimis in Christo Patribus, DD. Archiepiscopis, & Episcopis vniuersis vnâ cum omnibus cuiusvis gradus presbyteris senioribus, clericis, ac personis Ecclesiasticis, cuiuslibet ordinis religiosis regularibus, necnon & cuiuscumque status laicis sæcularibus Christianis Catholicis.

Gratiam

*Gratiam Sancti Spiritus , Spiritum
Christi, Zelumque Apostolorum.*

AD manus iam , vel ad minus
notitiam vestram antequam
meam arbitror peruenisse citatio-
nem, & monitionem quandam S.R.
E. Cardinalium X. Generalium in
Christiana Republica Inquisitorum
Romæ impressam , & affixam , ad
vosque vestrorumque plurimos mis-
sam : asserentium illammet in pro-
pria persona mea iudicialiter exe-
qui minimè potuisse, aut posse, cum
ad me Fratrem Fulgentium, qui su-
pra citatum in ea ac monitum , in
hac Alma , præclarâque Venetia-
rum Vrbe Catholica degentem , &
commorantem tutus non pateat ac-
cessus: proptereaque existimantium
requisitionem ab ipsis per eorum
Procuratorem fiscalem factam , iu-
stam,

flam, & rationi consonam, ipsamque citationem legitimam, monitionemque canonicam, forma, & modo, prout in ea prolixius, abundantiusque continetur. Verum et si easdem ipsas citatorias, & monitoriales litteras rationi dissonas, iuri omni contrarias à veritate alienas, nullam continere iustitiam, nullam seruare legem, nullam prorsus redolere Christianam Charitatem perspicuum sit intelligentibus: atque illorum versutias, & calumnias, calumniatorumque, & accusantium malignorum depositiones non conuenientes, falsasque agnoscentibus: quia tamen non omnibus ita hæc perspicua sunt, à quibuslibet vt clarè perspiciantur, sequentia illis, vobisque ipsis notanda, & animaduertenda erunt.

I. *Const. Aposto. lib. 6. c. 27.* Sanctæ
in

in primis Inquisitionis officium , & congregatio instituta videntur aduersus (vt ipsimet etiam Inquisitores ferunt) hæreticam prauitatem: quam sanè quidem omnes sanæ mentis & intelligentiæ cognoscunt esse , quicquid sit contra D. N. Iesu Christi Euangelium , ac fidem ab Apostolis eius traditam à Sanctis Patribus , ac Doctoribus expositam, perque eosdem à Spiritu Sancto in Generalibus œcumenicis conciliis declaratam , & decretam. Hanc verò integram, illæsam, incontaminatamque quum ipse idem Frater Fulgentius eiusdem professor , ac defensor semper & vbique professus sim , & defenderim , dicendo scribendóque, & nunc, vel hic maxime, haud certè scio ad respondendum de qua aut de quibus me expurgandum illuc coram ipsis , vel
ipforum

ipforum Generali commissario vocent, citentque, ni forsan velint, vel dicant hæretica, prauaque esse (quod absit) prophetarum, Apostolorumque dicta, & immunditias Sacrorum Doctorum, Sanctorumque Patrum sententias, atque decreta, quibus Dei nostri voluntas aperitur, Christi Saluatoris doctrina explicatur, eius Fides roboratur, Fidelium illum sequentium vita dirigitur, hæreses deteguntur, hæreticique conuincuntur, errores refelluntur, vitia reprehenduntur, peccatæque arguuntur, ac peccatores ipsi reducuntur, & conuertuntur, abusus excessusque prauis (quibus religio nostra Christiana obscuratur, & confunditur) detestantur, è medio tolluntur, ac denique virtutes suadentur, bonique mores instituuntur. His autem fermè omnis concio,
omnis

omnis fermocinatio, omnis denique mea innititur, absoluiturque eloquutio.

II. Ad hæc verò quis Fiscalis? vel ad quid pro eis fiscus? quum non de prædiis ampliandis, aut possessionibus acquirendis, domibus construendis, aut supellecilibus possidendis (de quibus proh dolor, & pudor potissimum concertatur, per quæve cultus diuinus minuitur, Spiritualium cura negligitur, & animarum salus periclitatur) sed de rebus fidei tantum spiritualibus, deque spiritibus ipsis, animabus (inquam) agitur, & pertractatur, inquisitio sine fiscali, correctioque sine fisco fieri debeat.

Quid autem à me expetitur, aut extorquetur, qui cum Petro Apostolo, Matth. 19. cæterisque omnia reliquerim sequens Christum Domi-
num

num (provt suo me post. Aposto-
los perfectiùs cunctis exemplo do-
cuit Pater meus seraphicus ipsius
Domini imitator mirificus, vir vn-
dequaque Apostolicus Franciscus)
nil profectò habeam, quod in alio-
rum fiscum, seu turpe sub hac spe-
cie lucrum, vel potius luxum con-
tra Apostolorum vsum, ritum, insti-
tutumque, inferatur, & conuerta-
tur?

III. At si per me malè actum,
vel non rectè probatum quid eis
relatum sit quod monitione, cor-
rectione, aut etiam punitione indi-
geat, aut dignum, quod per inqui-
sitionem corrigatur, puniaturque,
nonne adest hic inquisitionis offi-
cium, & Tribunal, & Generalis
huius status Catholici Inquisitor ad-
sistentibus, cæterisque officialibus,
qui bis, terque per hebdomadam
con-

congregantur, resident, & munus exercent? A quibus à suæ initio institutionis ad præfens vsque causæ fidei, cæque grauissimæ pertractari, in illisve procedi, atque definitiua etiam sententia terminari consuevit. Quod quidem neque hoc ipso controuersiarum (quæ haud fidei sunt) tempore non est intermissum, aut remissum, nedum corruptum, aut sublatum. Et si fortè fortuna Inquisitor ipse, seu eius Commissarius, aut Officialis alius, quod hic per se æquè tractare, aut efficere minimè valuerit iustè, Romæ pertractandum, efficiendumque minus iustè, subreptitiè, & falsò transiniserit: Romanique ipsi Inquisitores, ob id, vel aliud figmentum vellent me in suis habere (ut dicunt) manibus, vigintiquatuor tantum dierum spatium (quo citationem

ad DD. ARCHIEPIS. &c. 49

tionem ipsam pro vno, altero, & tertio, vltimoque peremptorio termino completam statuunt ad procedendum in me; vt personaliter compaream, sinque coram ipsis assignare, nunquid non est hoc exterminare, extra terminos ponere, ac perimere? Eam verò appellare **Canonicam**, iustam, & legalem, diceréque (& audere) si ipse citatus dicto dierum spatio, quo litteræ citatoriae huiusmodi affixæ ipsum ardent, non comparuerit, velle contra eum procedere, & procedi mandare iustitia mediante, nonne ridiculum est audire, & tyrannicum? Alias expertus cum Sanctissimo Vate dicere possum. Quoniam vidi iniquitatem, & contradictionem in ciuitate: cumque Ecclesiaste: In loco iudicii impietatem, nullo iuris iustitiæve seruato ordine, quin-

C imò

imò contra omnem ordinem, Ius-
que omne diuinum, nedùm huma-
num, ac gentium etiam infidelium,
qui absque fide & lege, præter na-
turalem : qua (natura dictante)
Deum credunt esse mundi recto-
rem, ac iustum inquirentium se re-
muneratore : iustè & ipsi iudi-
cant, ea, quæ legis sunt naturaliter
facientes. Contra verò facere, con-
trave rationem præcipere non so-
lùm iniusti, sed & tiranni est, Deus
enim Omnipotens impossibilia non
præcipit, ac in his, quæ præcepit
hominem ad ea, quæ sibi naturali-
ter, ac ciuilitè impossibilia sunt,
minimè impellit, aut arctat : præ-
cepisseque eum aliquando talia as-
serere, aut asseueranter dicere, hæ-
resis est. Hæreticum itaque pro-
nunciare, ac tirannicum præcipe-
re, impossibile esse quis non sciat?

Sciunt

ad DD. ARCHIEPIS &c. 51

Sciunt ipsimet, & incunctanter affirmant litteras eorum citatorias ad me citatum nequaquam tutò peruenire posse: sciuntque, & scire multo certius debent memet, & multo minus ad eos personaliter accedere haud licere: sed neque hinc ipsam extra mouere. Verùm & si liceret, & possem, cùm præfatæ citationis eorum notitia ad me die solum huius vigesima secunda perueniret, qui fieri (quæso) potest, vt ad assignatam ab ipsis diem: quæ erit vigesima octaua eiusdem mensis, media hyeme hinc pauper, pedestris, pedesque nudus, non lectica, aut vehiculo, non curru, vel Rheda, aut equo, & sine pecunia & pera: (quæ norma eundi à Christo Domino præscripta est discipulis sancti eius Euangelij prædicatoribus) prædicans ipse Euangelicèque ambulans,

ambulans, illuc me conferam, transferam, vel potius transuolem?

IV. Et quæ (amabo) necessitas impulit, vel vtilitas allicit? vel ratio ostendit, aut æquitas (nè dicam charitas vrget) persuadet me subtrahere panem (quod non fecit magister meus veritatis prædicator) hisce confusis paruulis petentibus, & qui eis frangat non habentibus, seu potius ob vanum istius interdicti timorem: aut forsitan aliquam exinde (licet in reliquis illud non seruent) expectationem non audentibus, veluti mutis canibus latrare non valentibus effectis, & sic relinquere verbum Dei, quod Spiritus Sancti ope per os meum tanta cum præclaræ huius, Catholicæque Urbis Venetæ necessitate egreditur, tanta auiditate esuritur, tanta attentione auditur,

ditur, mansuetudine suscipitur, ac
utilitate retinetur? Volunt fortas-
sis, vel cupiunt, Pastores hunc aliis
populum Catholicum, piumque Sa-
cris priuatum, pabulo etiam verbi
priuari? Priuationis vero poenam,
infamiae notam, atque excommu-
nicationis sententiam, quas mini-
tantur mihi, non formido, aut ti-
meo: cum omnibus nedum rebus,
sed affectibus ob Christi Domini
sequelam sponte priuatus priuari,
nisi Dei gratia, (quæ ab homini-
bus sicuti non datur, ita non au-
fertur) non timeam: neque per in-
famiam, & bonam famam assuetus,
ut seductor, & verax, infamari, nisi
peccato, possim, quod solum facit
infamem, & sine quo excommuni-
catio infligi non potest, & si infli-
gatur, indebitam, & iniustam, ac
proinde non timendam Doctorum

54. FR. FVLGENTIVS:
sententiæ, atque Patrum decreta
conclamant.

V. Quod etsi ipsorum successores aliter iudicantes, indignam, & malignam, vtpote indebitam, ac iniustam per testium inuidorum, malignantium depositiones falsas, veluti iustam, & rationi consonam attenderunt Fiscalis, eorum quæ-
rulantis requisitionem: cur non potius meam, quæ admittatur, nedum audiatur, dignam excusationem, & satis probatam rationem, nec non, & impossibilem accessionem, imo ad Romam accedendum, vel Venetiis abscedendum, aliterve respondendum, alio modo expurgandum, seu aliud faciendum, dicendum impossibilitatem non attendant? sin verò non attenderint, sed aliquid indebiti, & iniusti contra me, ipsum sic absentem, & obedi-

ad DD. ARCHIEPIS. &c. 55

obedientem, Catholicumque credentem, ac Catholicè docentem, attentauerint, ex nunc prout ex tunc, coram vobis, & tota Ecclesià protector de iniustitia, grauamine, ac nullitate. atque à quocunque ex tunc prout ex nunc, de nullitate dico, deque grauamine, & iniustitia appello ad quem, vel ad quos ex nunc prout ex tunc, iudicium rectum non suspectum spectat, spectabitque: in nullo, ad nullumque me adstringens: paratus tamen semper ad satisfactionem omniposcenti me rationem de ea, quæ in me est, spe, atque fide: sed cum modestia, & timore conscientiam habens bonam: vt in eo, quod detrahunt mihi confundantur, qui calumniantur meam bonam in Christo conuersationem: Melius est enim, vt benè faciens (si voluntas

C. 4.

Dei.

Dei velit) pati quam malè faciens. Utinam sibi ipsis, & vniuerso gregi, attenderent, & non spiritibus erroris: nec intenderent mandatis hominum auersantium se à veritate: sed neque fabulis, & genealogiis interminatis, quæ quæstionem præstant magis, quam ædificationem Dei, quæ est in fide.

VI. Intendere autem, atque attendere diligenter vos velim, Sancti Reuerendissimeque Patres, compresbyteri, confratres, ac commilitones mei in Christo, quæ opposita sunt ante faciem vestram. Quod etsi vos ipsi non intenderitis, & attenderitis, intendet, attendetque certè Deus, atque videns, inquirensque in adiutorium meum intendet: quemadmodum, & sua bonitate, clementia, & iustitia, altero ab hoc anno intendens, attendens, vidensque,

ad DD. ARCHIEPIS. &c. 57
vidensque , ac inquirens : è medio
sublatis , qui iniuste iniquitatem fe-
cerunt in me : (quibusdam tamen
relictis ad eorum correctionem,
meam verò exercitationem) mira-
biliter adiuuit. Cui omnis honor,
gloria, & Imperium nunc, & sem-
per.

*Datum Venetiis ex Sacro Sanctissi-
mi Domini Redemptoris Nostri Con-
uentu , Serenissimæ huius Reipublicæ
patronatu , Anno ab ipsius Domini
Nostri Iesu Christi Incarnatione 1606.
Indict. 4. die verò Nouembris 25. Prin-
cipatus Serenissimi , & Sapientissimi,
perinde ac Christianissimi Domini
Leonardi , Diuina miseratione Ducis
Venetiarum, &c. II. Anno I.*

F I N I S.

